

Dzél 7. Z kaszëbszczégò pòdwórka to znaczy nasze tuńce i zabawë. Na bãbenkù, Co za kòtka, Marëszónka

Na bãbenkù 1

Didakticzné pòmòce

Frantówka pt.: *Na bãbenkù* (z *Kaszubskiegò spiewnika szkólnégò* pòd redakcją Witosławë Frankòwsczi, str. 38-39).

Prezentacjò frantówczy pt.: *Na bãbenkù*.

Ùczniowie sedzą na swòjich mólach sczerowóny skarniama w stronã szkólnégò. Szkólny prezentëje tekst i melodiã frantówczy.

Tekst frantówczy:

*Na bãbenkù bù, bù, bù,
na puszczówce fiu, fiu, fiu,
a na skrzëpcach la, la, la,
pòj do tuńca, Aniela.*

*Jò tańcowac ni mògã,
skòkóm z nodzi na nogã.
Klòszi radò gòtëjã,
przë tim sobie tańcëjã.*

Nòuka frantówczy pt.: *Na bãbenkù*.

Ùczniowie stoją sczerowóny skarniama w stronã szkólnégò i pòwtòrzają za nim słowa i melodiã spiewczy. Frantówka wëkònywónò je przë akòmpaniamente abò nagraniu.

Inscenizacjò frantówczy pt.: *Na bãbenkù*.

Ùczniowie ùstòwiają sã w kòle, skarniama sczerowóny do westrzódka kòta. Wszëcë ùczniowie spiewają pierwszą sztrofkã i wëkònjë gestë szlachònné do graniò: na bãbenkù, na puszczówce i na skrzëpcach. Czedë szkòlòcë spiewają „pòj do tuńca, Aniela”, tej na westrzódk kòta wskakùje jedno z dzëwczãtków i samò spiewò drëgą sztrofkã i wëkònjë gestë òdwzorowùjącé czinnoscë zawiarté w ti sztrofce spiewczy.

Pò zaspiewanim dwùch sztrofków, ùczniowie spiewają melodiã całi frantówczy na sylabã „la” tańcëjącé w kòle abò w pòrach.

Frantówkã mòzna wëzwëskac jakno zabawã na zapòznanié: zamiast miona „Aniela” mòzna zaspiewac miona dzëwczãtków z klasë, tak cobë kòzdò mògła sã zaprezentowac, a reszta szkòlòków mògła nauczëc sã miona drëszczci.

Co za kòtka? 2

Didakticzné pòmòce

Tuńc pt.: *Co za kòtka?* (z *Piesni z Kaszub w òpròcowanim Władisława Kirsteina i Léona Roppla*, str. 153).

Prezentacjò frantówczy pt.: *Co za kòtka?*

Ùczniowie sedzą na swòjich mólach sczerowóny skarniama w stronã szkólnégò. Szkólny prezentëje tekst i melodiã spiewczy.

Tekst:

*Dojòrka: Nie pòwiòdòjze przed òwczarczikã,
zem wëpùscëta òwieczczy z mlékã,
ale pòwiòdòj, zem wëdojita,
przëszła kòteczka, mléczkò wëpiła.*

*Òwczòrz: Co to ù kata, za kòtka bëta,
co òd sto òwiec mléczkò wëpiła,
mléczkò, do kata, jaż òd sto òwiec,
co to za kòtka, tã wiész, to pòwiédz.*

*Dojòrka: Bëta to takò – jò jã widzãta –
wiòlgò jak człowiek i wãszë miãta,
czëj jò òwieczczy w pòle nëkãta,
kòtka bez płotë w pòle pògnała.*

*Òwczòrz: A bòdòj ciebie lëchò trzasnãto,
taczë kòteczczy jesz tu nie bëto,
òj, z tã kòteczkã kłopotë wszãdze,
jak jã przëtapiã, to biédnò bãdze.*

Nŏuka frantŏwczy pt.: Co za kŏtka?

Űczeniowie stoją na swŏjich mŏlach szcerowŏny skarnia-
ma w stronā szkŏlněgŏ i pŏwtŏrzają za szkŏlnym sŏwa
i melodiā spiěwczy.

Tekst spiěwŏny je przě akŏmpaniamence abŏ nagraniu.

Inscenizacjŏ frantŏwczy pt.: Co to za kŏtka?

Űczeniowie stoją w pŏrach Űstawiony w łāk, skarnia-
ma szcerowŏny do szkŏlněgŏ. Szkŏlny wěbiěrŏ dwŏje
szkŏlŏkŏw: *Dojŏrkā* (dzěwczā) i *Űwczarza* (knŏp), chtěr-
ny stoją przed resztą Űcziŏw. Przed kŏżdą sztrofką
wszěcě Űczeniowie Űstawiony w kŏle taŏcějā w pŏrach
pŏleczcā do caŏi melodie frantŏwczy (ŏb czas taŏcowa-
niŏ pŏleczczy nict nie spiěwŏ). Czedě kŏŏnczy sā melo-
diŏ frantŏwczy, Űczeniowie zatrěmŏjā sā, ŏbrŏcajā sā do
szkŏlněgŏ i nastāpŏje dalszi cyg kŏrbiŏnczy midzě *Dojŏr-
kā* a *Űwczarzā*.

Marěszŏnka 3

Didakticzně pŏmŏce

Frantŏwka pt.: *Marěszŏnka* (z *Kaszubskiego Űpiěwnika
szkolnego* pŏd redakcjā Witosławě Frankŏwczy, str.
138-139).

Prezentacjŏ frantŏwczy pt.: Marěszŏnka.

Űczeniowie sedzā na swŏjich mŏlach szcerowŏny skar-
niama w stronā szkŏlněgŏ.
Szkŏlny prezentěje tekst i melodiā frantŏwczy.

Tekst frantŏwczy:

*Marěszŏnka pŏ bŏrze chŏdzěta,
Marěszŏnka w lese zabŏdzěta.
Marěszŏnka czŏrnŏ kqsk,
Marěszŏnka běta.*

*Marěszŏnka grzibkŏw szukŏ w lese,
Marěszŏnczy spiěwě echŏ niese.
Marěszŏnka czŏrnŏ kqsk,
Marěszŏnka běta.*

*Marěszŏnka grzibkŏw mia dwa kŏsze,
Marěszŏnka nazbiěra je w lese.
Marěszŏnka czŏrnŏ kqsk,
bŏ chŏdzěta bŏsŏ.*

*Marěszŏnka Űsadŏ kŏl drodzy.
Marěszŏnkā bŏlaě dzys nodzy.
Marěszŏnka w chwasczěnach
dodŏm szukŏ drodzy.*

Nŏuka frantŏwczy pt.: Marěszŏnka.

Űczeniowie stoją na swŏjich mŏlach szcerowŏny skarnia-
ma w stronā szkŏlněgŏ i pŏwtŏrzajā za szkŏlnym sŏwa
i melodiā spiěwczy.

Tekst spiěwŏny je przě akŏmpaniamence abŏ nagraniu.

Inscenizacjŏ spiěwczy pt.: Marěszŏnka.

Szkŏlŏcě stoją w łākŏ, skarniama szcerowŏny w stronā
szkŏlněgŏ. Szkŏlny wěbiěrŏ jedno dzěwczā, chtěrno
bādze „*Marěszŏnkā*”. Űczeniowie stojący w łākŏ spiěwajā
caŏā frantŏwkā, a „*Marěszŏnkā*” inscenizěje tekst spiěw-
czy łaczno z rekwizytama tj.: dwŏma kŏszama.

Tłŏmaczeniě: B. Űgŏwskŏ.

Zdrzŏdŏ: creazilla.com

1

Na bā-ben-kù bù, bù, bù, na pi-szczó-wce fiu, fiu, fiu, a na skrzë-pcach

6

la, la, la, pòj do tuń - ca, A - nie - la.

2

Nie pò-wiò - dô-jze przed òw-czar - czy-kā, zem wë-pùs - cë-ła ò-wiecz-czi

8

z mlé-kā, a-le pò - wiò-dój, zem wë-do - ji-ła, przë-szła kò - te-czka, mlé-czkò wë -

16

pi - ła.

3

Ma - rë-szó - nka pò bò - rze chò - dzë - ła, Ma - rë-szó - nka w le - se za - błą - dzë - ła.

7

Ma - rë-szó - nka czò - rnò kąsk, Ma - rë-szó - nka bë - ła. bë - ła.

Natalia Bigus

magister ritmiczi, Instruktor Lëdowégò Tuńca, nôleżniczka Pòlsczi Sekcji Midzënòrodny Òrganizacji Lëdowégò Kùńsztu IOV, instruktor i chòreògraf juniorsczich karnów w Kaszëbsczim Karnie Spiéwù i Tuńca „Sierakowice” ze Serakòjc. Jakno mùzyk i instruktor tuńca specjalizëje sã w pòlsczi lëdowi tematicze, le przede wszëtczim w ùkòchónëch Kaszëbach. Szkólno ritmiczi a sztòtceñiò stëchù.

Kaszëbizna na spòdlim jinszych eùropejskich jãzëków

Céle ùczbë

Ùczén...

- pòznòwò eùropejscé jãzëczy,
- rozpòznòwò jãzëczy nòrodowé i regionalné, mniészoscë nòrodowé i etniczné,
- znò mniészoscë etniczné w Eùropie,
- zabiérò głos w kòrbiònce, òdpòwiòdò na pëtnia szkólnégò,
- szukò wiadłtów w internece,
- wëkònëje tematiczny plakat.

Metodë i fòrmë pròcë

słëchanié ze zrozmiénim, kòrbiònka, robòta z tekstã, robòta zbiorowò, indywidualnò i w karnie

Didacticzné materialë

wërazowé kòrtë z nazwama jãzëków, tòblëca, magnesë, ùczbòwnik, kòrtë Eùropë, czësté kòrtë wiòldzégò fòrmatu, krédzci, mòbilczy z dostãpã do internetu, kòrtczy z nazwama kròjnow

Bibliografò

Elżbieta Pręczkowska, Jadwiga Héwelt, *W jantariwi kròjnie. Ùczbòwnik do kaszëbsczégò jãzëka*, Gduńsk, 2015, s. 14 – 16.

Cyg ùczbë

I. Wstãpny dzél

1. Szkólny witò sã z ùczniama i kòrbi z nima ò jãzëkach mieszkãnców Eùropë.
Jaczé znajeta eùropejscé jãzëczy? Jaczich jãzëków wa sã ùczita? Jaczé jãzëczy wama sã (nie) widzq i dlòcze?
2. Szkólny razã ze szkòlòkama dzeli jãzëczy na familie jãzëków indoeùropejskich. Zapisëje na tòblëcë nazwë familiów (wedle pòniższégò mòdła), a pòstãpno wëcygò przërëchtowóné chùtczi kòrtë z nazwama jãzëków, ròczy kòzdzégò chãtnégò szkòlòwnika do losowaniò jedny kòrtczy i doczepieniò ji kòle pasowny familie na tòblëcë:
 - a. słowiańskò – kaszëbsczy, pòlsczy, czesczi, słowacczi, górnołużiczczi, dólnołużiczczi, ruszczi, biòtorusczi, ùkrajnińsczi, słowënczi, serbszczi, chòrwacczi, macedońsczi, bùlgarszczi,
 - b. germańskò – duńsczi, niderlandzczi, islandzczi, norwesczi, szwédzczi, miemiecczi, anielszczi,
 - c. romańskò – szpańsczi, pòrtugalszczi, katalońsczi, galicyjszczi, francësczi, italszczi, rumùńsczi, mòldawsczi,
 - d. celtickò – irlandzczi, szkòcczi, walijszczi, manx, kòrnijszczi, bretońsczi,

- e. bòttëckò – litewsczi, łotewsczi,
- f. jãzëk grecczi,
- g. jãzëk albańsczi.

II. Rozwijny dzél

1. Szkólny dôwò kòzdzémù ùczniowi kòpiã kòrtë Eùropë (**Dodòwk**), a zadanim szkòlòków je dofùlowanié ji sëtmië farwama – òznòczanié jãzëków indoeùropejskich wedle ti legendë:
 - a. òbszar słowiańsczych jãzëków – żòltò farwa,
 - b. òbszar germańsczych jãzëków – apfelzynowò farwa,
 - c. òbszar romańsczych jãzëków – czerwòno farwa,
 - d. òbszar celticczich jãzëków – zelonò farwa,
 - e. òbszar bòttëcczich jãzëków – mòdrò farwa,
 - f. òbszar jãzëka grecczégò – lilewò farwa,
 - g. òbszar jãzëka albańsczégò – różewò farwa.

Ùczniowie wëzwëskùją mòbilczy z dostãpã do internetu i wzajemno so pòmògają w zaznacziwanim jãzëkówëch òbszarów wedle wëzi òpisòny legendë. Szkólny mònitorëje pròcã, a na kuńc spròwdzò pòprawnosć wëkònaniò zadaniò.

2. Szkólny kòrbi ze szkòlòwnikama ò:
 - a. jãzëkach nòrodowëch i regionalnëch,

Jaczima jãzëkama gòdają mieszkãncowie Pòlszczi? A jaczima w jinszëch krajach Eùropë? Jaczé warënczi mùszi spëłniwac mòwa, abë nazewac sã jãzëkã? Jak rozmiëjeta pòzwã „regionalny jãzëk”?

Szkólny wëjasniwò, że kaszëbizna je jãzëkã na mòcë ùstawù z 6 stëcznika 2005 r. ò mniészëznach nòrodowëch i etnicznëch, a téz ò jãzëkù regionalnym, równak badërowie, dzejarze i ùtwòrcë lëteraturë widzelë w ni apartny jãzëk ju òd XIX stalata.

- b. mniészoscach nòrodowëch i etnicznëch;

Jak rozmiëjeta pòzwë „nòrodowò mniészosc” i „eticznò mniészosc”? Jaczci lëdze w Pòlsce przënołëzq do nòrodowi mniészoscë? Jaczci lëdze w Pòlsce przënołëzq do etniczny mniészoscë? Dlòcze tak je?

Szkólny – na spòdlim swòji wiédzë i swòjima słowama – wëjasniwò różnicã midzë mniészoscama nòrodowã i etnicznã.

3. Robòta w mòtëch karnach. Szkólny dzeli szkòlòków na 3-4 òsobowé karna i gòdò, bë ùczniowie nalezlë w internece wiadła ò jãzëkach eùropejskich mniészosców etnicznëch i dopasowelë do nich kaszëbsczë nazwë:

- a. Pòlskò – Kaszëbë – jãzëk kaszëbsczi;
- b. Francjò – Bretaniò – jãzëk bretońsczi;
- c. Miemcë – Serbòłuzëcë – jãzëk (górnò/dólnò) łuzicczzi;
- d. Szpaniò – Kataloniò – jãzëk katalońsczi;
- e. Lëtwa – Żmùdz – jãzëk żmùdczci;
- f. Wiòlgò Brëtaniò – Kòrnwaliò – jãzëk kòrnijsczi.

4. Szkólny rozdôwò czësté kòrtczzi wiãkszégò fòrmatu, dzeli ùczniów na szesc karnów i rôczy do wëkònaniò plakatu przedstòwającégò jednã kròjnã w Eùropie. Szkólny trzimò szesc kòrtków z nazwama kròjnow i przedstòwca kòzdegò karna losëje nazwã jednã kròjnã – Kaszëb, Bretanie, Serbòłuzëców, Katalonie,

Żmùdzë i Kòrnwalie. Zadanim ùczniów je zapisywanié na czëstëch kòrtach wiadłów ò jãzëkach, etnicznych symbolach i zemi eùropejszczich mniëszosców etnicznych (pò kaszëbskù).

Szkólny mòntorëje pròcã i pòmògò w tłòmaczenim na kaszëbsczi jãzëk.

III. Kùńcowi dzél

1. Na zakùńczenié ùczbë szkólny òrganizëje w szkòle wëstòwk wëkònónëch przez ùczniów plakatów i òceniwò aktiwnosc szkòlòków.
2. Szkólny òddzãkòwiwò sã z ùczniama i rôczy do zapamiãtaniò nazwów eùropejszczich jãzëków a kròjnow.

Dodòwk

Zdrzòdło: publicdomainvectors.org

Violetta Słomińskò-Bławat

szkòlnò pòlsczégò jãzëka w òglowòsztòtcącym liceùm a spòdleczny szkòle i szkòlnò kaszëbsczégò jãzëka w spòdleczny szkòle. Absolwentka pòdiplomówégò czerënkù „Nauczanié kaszëbsczégò jãzëka” na Gduńszcim Ùniwersytece.

Smierc i ji skùtczi jakno prawné zdarzenié

Chòc nama, młodima, wëdówò sã, że mómë wiele czasu – i dój Bòże, tak prawie je – to pròwdã mielë strzédnowieczny klòsztornicë wòłającë *memento mori*. Zdrzacë kãsk metafizyczny, smierc je czãdã zëcégò i prawie tak nót jã przëjac. Z prawnégò pùntku widzeniò, smierc, jistno jak ùrodzenié, je prawnym zdarzeniã, chtërno pòcygò za sobã òkresloné skùtczi. Tak jak ùrodzenié rozpòczinò bëtnosc prawny zdolnoscë, tak smierc jã kùnczi, co spròwiò, że ùmarli ni mòże ju bëc adresatã òkreslonëch prawów i òbrzëszków, a te chtërne stëchãłë mù w czãdze zëcégò pòdlëgają erbòwaniu.

Tak tej nie jidze ò to, zëbë dërchá dërch mëslëc ò smiercë, le ò to, zëbë bëc na niã przërëchtowónym, téz z prawny perspektiwë. Pòniechanié regulacje spòdkòwëch sprawów mòże kòsztać najich nòblëszich wiele jiwrów i ùcemiãdzi, a tegò gwës nicht z naju nie chce. Temù téz ròczimë do wëzwëskaniò czwiczënków sparłãczonëch ze spòsobã i jegò erbòwanim. Òb czas wëfùlowiwaniò zadaniów pòmòcã mdã: 1) cywilny kòdeks i 2) kòdeks cywilnégò pòstãpowaniò, chtërne letkò mòże wëszëkac na stronie: www.isap.sejm.gov.pl.

1. Wëfùluj pùsté place w przepisach cywilnégò kòdeksu tak, zëbë w całoscë bëłë zgòdné z zamkłoscã ùstawù.

Art. 922. § 1. Prawa i majątkòwé òbrzëszczy ùmarłégò przechòdają z chwilã jegò smiercë na jednã abò (1) pasowno do przepisów hewòny ksãdzi.

Art. 924. Spòsob òtmikò sã z chwilã (2) spòdkòdòwcë.

Art. 925. Spòdkòbiërca nabiwò spòsob z chwilã (3) spòsobù.

Art. 926 § 1. Pòwòłanié do spòsobù wëchòdò z (4) abò z (5)

Art. 931. § 1. W pierszi rëdze pòwòłóné do spòsobù z ùstawù są (6) spòdkòdòwcë i jegò (7); erbują òni w równëch dzëłach. Równak dzël stëchający slëbnémù ni mòże bëc mniësz ni gë (8) dzël całoscë spòsobù.

Art. 935. W felënkù slëbnégò spòdkòdòwcë, jegò krewnëch i dzecë slëbnégò, pòwòłónëch do erbòwaniò na spòdlim ùstawù, spòsob stëchò (9) òstatnégò placu zamieszkania spòdkòdòwcë jakno (10) spòdkòbiërccë. Jezlë òstatnégò placu zamieszkania spòdkòdòwcë w Rzeczëpòspòliti Pòlsczi ni mòże ùstalëc abò òstatny plac zamieszkania bëł (11), spòdk stëchò (12) jakno ùstawòwémù spòdkòbiërccë.

Òdpòwiëccë: (1) czilë òsobów, (2) smiercë, (3) òtemkniãcò, (4) ùstawù, (5) testamentu, (6) dzecë, (7) slëbny, (8) czwiòrti, (9) gminie, (10) ùstawòwémù, (11) zeza grańcã, (12) Skarbòwi Państwa.

2. Na spòdlim niżi dónégò tekstu, dój òdpòwiëcc na pitania.

Spòsob (spòdk) to całownota prawów i òbrzëszków ùmarłégò (spòdkòdòwcë), chtërne z chwilã jegò smiercë przechòdają na prawnëch pòsobników (spòdkòbiërców). Jinaczi gòdającë do spòsobù stëchają wszelejaczë aktiwa i pasywa, jaczë miòł spòdkòdòwca i jaczë z jegò smiercã przechòdają na spòdkòbiërców pòwòłónëch do spadkù na spòdlim testamentu, a czëj gò ni ma, na spòdlim ùstawù.

Testament je òdwòłiwalnym rozporządzenim majątkã na wëpòdk smiercë spòrzãdzywónym bez człowieka, chtërnémù stëchò fùl zdolnosc do prawnëch czinnosców (je 18 lat stòri i nie òstòł ùbezwlòsnòwòlniony) w fòrmie òkreslony bez przepisë. Pòlsczé prawò nie dozwlòiwò na spisanié pòspòlnégò testamentu dwòje lëdzy np. zëniãtëch – kòdзи z nich mùszë spisać swój wlòsny testament (art. 941 i pòstãpné cywilnégò kòdeksu).

Testamentë mòże pòdzëlëc na zwëczajné i szczególné. Do tegò pierszégò karna stëchają testamentë: hòlograficzny (spisóny w całoscë wlòsnòrãczno), notarialny i ùrzãdowi (alograficzny) spòrzãdzywóny przed wòjtã, bürmëstrã abò prezydentã. Testamentë zwëczajné mòże spòrzãdzëc w kòdзи chwilë. Drëdзи dzël testamentów to szczególné testamentë (gãbny, rëzowi i wòjskòwi) – mòże je spòrzãdzëc leno w òkreslonëch bez cywilny kòdeks stojznach, niezajistnienié chtërnëch mò ten skùtk, że testament mdze niewòzny.

1) Do spòsobù (spadkù) stëchają:

- blòs rëchòmòscë i nierëchòmòscë;
- blòs majątkòwé prawa;
- całownota prawów i majątkòwëch òbrzëszków spòdkòdòwcë.

- 2) Spòdkòdòwca mòże:
 - a) spòrządzëc wicy nigle jeden testament;
 - b) spòrządzëc le jeden testament;
 - c) spòrządzëc wiele testamentów, le pòd warënkã, że mdã òne w jeden fòrmie.
- 3) Westrzód testamentów jednégo spòdkòdòwcë:
 - a) ni mòże wëznaczcë mającégo pierszosc ze wzglãdu na fòrmã;
 - b) mòże wëznaczcë mający pierszosc ze wzglãdu na fòrmã;
 - c) sąd mòże dowòlno wëbrac nen, jaczi mdze spòdlim erbòwaniò.
- 4) Testament mòże spisac:
 - a) kòzdi dozdrzeniałi człowiek;
 - b) kòzdi człowiek, chtëren mò fùl zdolnosc do prawnëch czinnosców;
 - c) kòzdi człowiek, chtëren mò prawnã zdolnosc.
- 5) Szczególné testamentë:
 - a) mòże spòrządzëc w kòzdi stojiznie;
 - b) mòże spòrządzëc le warkòwi żòłniérz;
 - c) mòże spòrządzëc leno w òkreslonëch cywilnym kòdeksã stojiznach.

Òdpòwiescë: 1C, 2A, 3A, 4B, 5C.

3. Na spòdlim wòsny wiédzë i pòdòwków nalaztëch w zdrojach rozrzeszë, czë dóny niżi testament mógtbë bëc wòżny i pòcygac za sobã prawnë skùtci. Swòjã òdpòwiesc ùzasadnij. Przëjmij założeńië, że wszëtczë testamentë są spisóné bez człowieka, chtëren mò fùl zdolnosc do prawnëch czinnosców, w całoscë rãczno.

Ad. 1

Gduńsk, 17 gòdnika 1978 rokù

*Jò, Aùgùst Pòbłoczi, syn Jana i Gitë, w sèdemdzësiãtym szòstim rokù zëcégò, mającë jesz zdrowã mësłã i bëstri zdrok, niżi spisëjã swòjã òstatnã wòlã:
czej ùmrzã, chcã, żebë całi mój majątk stëchòł mòji białce – kòchóny Rózalë.*

Aùgùst Pòbłoczi

Ad. 2

Lësé Jamë

*Lubòtny Grégòrze,
piszã do Ce nen lëst, bò nié dali jak zawczora wëwiedza jem sã, że nie òstało mie wicy jak czile niedzielów zëcégò – co kòmù namienioné, tegò to nie minie. Chòc jem jesz młodò, a wòsë na mòji głowie nie zdqżëtë jesz bëc mëszatë, wiém, że tak miało bëc. Wiém, że mògã Cë wierzcë, bò jes dobrim i zëcznym mie człowiekã, temù téż prawie Tobie zawierziwóm tã sprawã i proszã ò ji dopilowanié.
Të dobrze wiész, że bez wiele lat bòlało mie, że nie pòznała jem mòji wnuczczi Agnésë. To dzeckò tak baro szkòdowóné zëcym nigdë nie òmaklało òminy rãczy, le prawie temù chcã, żebë wszëtkò co móm, pò mòji smiercë, co ju klepie na mie kòsã, prawie ji stëchało.*

Klara Piepka z d. Krãcwaldzkò

Ad. 3

Réda, dnia 9 smùtana 2001 rokù

TESTAMENT

Jò, Amandus Kòlantowsczi (ùr. 12 lëpińca 1925 rokù na Lëpińszich Pùstkach), mającë swiãdã, że wnetka smierc zazdrzi mie w òczë, spisëjã i dówóm do wiédzë mòjã òstatnã wòlã. Chcã, żebë mój bùdink i to, co do niégò stëchò, przëpadło mòji córce Anie, zòs to pòle zeza lasu mdze mòji wnuczczi Sławinë. Mòji córce Grëce jò nick nie zapisëjã, bò ji sã nick nie stëchò. Za młodëch lat pòwëjecha do Americzi i mia na mie namklé. Nie chcã, żebë ji stëchòł zachówk.

Ad. 4

Bëtowò, 17 lżëkwiata 2022 rokù

TESTAMENT

Czej ùmrzã, tej chcã, żebë wszëtczë mòje nierëchòmòscë stëchałë mòji drëszce Bògùszë Kòwalsczi. Mòje òbrazë, co nie są jesz przedóné i wszëtczë àutorszcë prawa zapisëjã córce – Bëjace Górczi z d. Bendikòwsczi. Z resztã majątkù zròbta co chceta.

Andrisk z Lasa

Ad. 5

Bòrkòwò, dn. 10 stĕcznika AD 1965

ÒSTATNÒ WÒŁA

Pò mòji smiercĕ nie chcã, żebĕ erbòwòł pò mie mój syn – Jan Felczer, chtĕren bĕł pitq i ùdrãczenim mòjĕgò żĕcĕgò, bił mie, nie dòwòł mie jesc, czej ni mògł jem ju sòm chòdzĕc. Zachòwkù téż jemù nie dawòjta!

Frãcĕszk Maliccz

Ad. 1. Przĕkładowò òdpòwiesc: Jo, taczi testament miòłbĕ prawnã dògã, kò zamikò przedmiotowò wòżné dzĕłĕ – pòdpis, rozrzãdzeniĕ na wĕpòdk smiercĕ (dozwòliwò téż na zidentifikòwaniĕ spòdkòbiĕrcĕ) i je w całoscĕ spisòny rãkã. Pòdług pòlsczĕgò prawa testament nie brĕkùje miec titla „testament”.

Ad. 2. Przĕkładowò òdpòwiesc: Jo, taczi testament miòłbĕ prawnã dògã. Je w całoscĕ spisòny rãkã, zamikò pòdpis i rozrzãdzeniĕ majãtkã *mortis causa*. Pòlsczĕ prawò nie òkresliwò, że testament mùszĕ bĕc spisòny jakno apartny dokùment, tak tej je mòżlĕwĕ zamkniãcĕ òstatny wòłĕ w lĕscĕ wĕstònym (abò nawetka niĕ) do trzeczy òsobĕ abò spadkòbiĕrcĕ. Felĕnk datĕ nie je przeszkòdã tak długò, jak ni mómĕ do ùczinkù z jinyma testamentama (co przĕkùje ùstaleniemù, chtĕren z nich je pòzniĕszĕ).

Ad. 3. Przĕkładowò òdpòwiesc: Niĕ. Taczi testament nie mdze wòżny, bò nie òstòł pòdpisòny bez spòdkòdòwcã. Co za tím jĕdze nie òdnòszò skùtkù téż pòzbawieniĕ prawa do zachòwkù, równak taczi niepòdpisòny „testament” mògłbĕ bĕc spòdlim do pòstãpòwaniò ò ùznaniĕ niewòrtnym erbòwaniò. W pòòstaĕi czãscĕ testament dofùlowiwò prawnĕ warĕnczi i mògłbĕ miec dògã.

Ad. 4. Przĕkładowò òdpòwiesc: Jo. Taczi testament mògłbĕ bĕc wòżny, pòd warĕnkã, że ragadłò (pseùdonim), chtĕrny pòdpisòł sã testatòr dozwòliwò na przĕpasowaniĕ do te jednĕgò kònkretnĕgò człòwieka (spòdkòdòwcĕ). Nierozrzãdzeniĕ całim majãtkã nie przĕkùje ùznaniu wòżnoscĕ testamentu – w ti czãscĕ mdze erbòwaniĕ na spòdlim ùstawù.

Ad. 5. Przĕkładowò òdpòwiesc: Jo. Taczi testament mògłbĕ miec prawnã dògã, chòc blòs na jegò spòdlim nie dò sã scwierdzĕc nabĕcĕgò spòsobù. Je to przĕtròfk tpzw. negatiwnĕgò testamentu, chtĕren wskazĕje le wĕłãczonĕgò òd erbòwaniò (chĕrĕn wòłã spòdkòdòwcĕ ni mògłbĕ téż dochadac zachòwkù). W taczim przĕtròfkù erbòwaniĕ bĕtòbĕ na spòdlim ùstawù, le z wĕłãczeniĕm Jana Felczera (sĕna spòdkòdòwcĕ).

4. Na spòdlim wfòсны wiĕdzĕ i pòdòwków nalazłĕch w zdrzòdłach wĕbierzĕ „JO” abò „NIĖ”.

PITANIĖ	JO	NIĖ
Pòdług pòlsczĕgò prawa je mòżlĕwĕ spisanie pòspòlnĕgò testamentu bez dwòje lĕdzy np. żeniãtĕch.		
Pòlsczĕ prawò dopùszcziwò mòżlĕwòsc pòdpisaniò testamentu ragadłã (pseùdonimã), chtĕrno je pòwszechno znòné i dozwòliwò na przĕpasowaniĕ do kònkretnĕgò spòdkòdòwcĕ.		
Spòsob mòże erbòwac dzeckò ju pòczãtĕ, le jesc nie ùrodzonĕ w chwilĕ smiercĕ spòdkòdòwcĕ (łac. <i>nasciturus</i>) pòd warĕnkã, że mdze ùrodzonĕ żĕwĕ.		
W Pòlsce erbòwac mòże blòs òsoba majãcò fùł zdolnosc do prawnĕch czĕnnosców.		
W testamencie je dopùszczalnĕ òznaczeniĕ spòdkòbiĕrcĕ w jiny spòsob nigle z miona i nòzwĕska, złĕ nie przĕkùje to jegò niewãtplĕwi identyfikacje.		

Òdpòwiescĕ: NIĖ, JO, JO, NIĖ, JO.

Mateùsz Klebba (Klebbów Matis)

sztudĕra prawa Wĕzszĕ Szkòłĕ Administracje i Biznesu miona Eùgeniusza Kwiatkòwsczĕgò w Gdini, przĕnòlĕżnik Radzĕżnĕ Kaszĕbsczĕgò Jãzĕka, wspòłzałòzca Karnã Kaszĕbsczĕ Młòdzĕżnĕ „Nowò Tatczĕzna”. Tłòmacz i aùtòr m.jin. *Łacyńskò-pòlskò-kaszĕbsczĕgò słòwarza grzĕbiznĕ*. Zajimò sã promòcjã i ùczãłim òbrobieniĕm tematĕczĕch prawów Kaszĕbów. Wspòtrobĕ z prawnym karnã N3.Legal.